

קבוצה מאה ומעבר!

תנועת הנוער התורני לאומי
הראשונה בישראל

הנחיה ועריכה:

שאול דה מלאך

כתיבה:

שרה שושן

אפי הורוביץ

שאול דה מלאך

ציפי והפור

עיצוב ועימוד:

לירן גרוס

תנועת הנוער התורני לאומי
הראשונה בישראל

בהוצאת:

עזרא - תנועת הנוער התורני לאומי בארץ ישראל

מחלקת הדרכה

רח' בית הדפוס 11, ירושלים

טלפון: 02-5371640 פקס: 02-5372639

Mhadracha@ezra.org.il www.ezra.org.il

 תנועת הנוער עזרא

© כל הזכויות שמורות, ירושלים, תש"פ

יש לשים לב כי חלקים מחוברת זו טעונים גניזה

תוכן עניינים

4	במקום הקדמה
6	פרק א' - בונים קבוצה
7	א. תלות
11	ב. חיבור ושייכות!
15	ג. תתי קבוצות
17	פרק ב' - חוזה
18	א. בניית חוזה
21	ב. יישום חוזה
24	פרק ג' - מתודות
25	הדרך להכין פעולה
27	א. מקורות
31	ב. קטעים
37	ג. משחקים
42	טבלת מתודות
44	פרק ד' - תוספות מיוחדות
45	א. כוחה של קבוצה
47	ב. מהי קבוצה

במקום הקדמה

מדריכים יקרים!

אנחנו נמצאים בסימום של יום עיון שאותו הקדשנו לחוויה ולימוד בנושא קבוצה, ולקראת חודש ארגון שניצב בפתח.

את התהליך התחלנו יחד היום, אך האתגר הגדול עדיין לפניכם – לבנות קבוצות טובות ומשמעותיות, דרכן תוכלו לחנך בצורה הטובה ביותר. אנחנו יודעים היטב, מהניסיון של השנים האחרונות כי התהליך הזה משנה תנועה! התהליך הזה דוחף אותנו קדימה, ונותן לחניכים הרבה יותר! על מנת לסייע לכם בהמשך התהליך, הכנו עבורכם חוברת עזר. החוברת בנויה עפ"י הנושאים שחווינו ולמדנו, עם תוספת של כלי עזר נוסף לבניית פעולה. בעזרתה תוכלו להיעזר בכלים שקיבלתם ולהתחיל ליישם אותם. אנחנו בטוחים שזה לא פשוט, אני יודע שזה דורש המון מכל מדריך ומדריכה. אבל כשעובדים טוב, כשעובדים נכון, רואים תוצאות! אנחנו רוצים לקרוא לכולכם להצטרף למהלך הזה, לקחת בו חלק, לדחוף את התנועה עוד ועוד קדימה!

אז מה יש בחוברת?

ישנם שלושה נושאים מרכזיים – על שניים מהם דיברנו ביום עיון והיתה עליהם יחידה, ויש כן עוד תוספת של כלי שעליו לא דיברנו:

מרכיבי ומאפייני הקבוצה (פרק א')

1. תלות הדדית
2. שייכות ונבחרות
3. תתי קבוצות

חוזה (פרק ב')

1. איך בונים חוזה
2. איך מיישמים את החוזה

איך משתמשים בקבוצה כמתודה (פרק ג')

כל אחד משלושת הפרקים בנוי לפי המבנה הבא:

1. איפה הקבוצה שלי נמצאת – כלי לבדיקה עצמית: איך הקבוצה שלי ביחס לזה?
2. אז מה עושים? הסבר מפורט: מהו המצב אליו אנו שואפים, ואיך ניתן להגיע אליו.

3. הפניה אל חומרי עזר: מתודות ורעיונות שונים בהם ניתן להשתמש על מנת להגיע אל המטרה.

בפרק ד' תמצאו שלל מתודות ורעיונות למשחקים ודיונים, בהם ניתן להשתמש בשביל כל אחד מהנושאים.

בפרק ה', ישנם נספחים (איך מקיימים דיון, מהם שלבי התפתחות הקבוצה, טיפוסים בקבוצה ודף טיפים) בהם יש התייחסות לנושאים נוספים בהם לא עסקנו.

מכאן, הכדור עובר לידיים שלכם!

זה הזמן לבחון היכן נמצאת הקבוצה שלכם, לאן היא צריכה להתקדם וכיצד עושים זאת, על מנת לתת לחניכים שלכם את הטוב ביותר.

חודש הארגון שמתקרב אלינו בצעדי ענק הוא הזדמנות מעולה לעבוד על הנושא הזה. לזהות את הכוחות בקבוצה שלכם, להתחיל לגבש אותה וליצור מהם קבוצה אמיתית, שרצה ביחד, שמחוברת, עם הקודים הפנימיים והשפה המיוחדת שלכם.. גם בניית חוזה יכולה להשתלב באופן מצוין במהלך חודש ארגון.

כמובן, אינכם לבד! המרכזות שלכם ילוו אתכם בדרכך ויבחנו יחד אתכם את ההתקדמות של הקבוצה, ובמקרה הצורך- גם אנחנו נשמח לעמוד לרשותכם.

שיהיה בהצלחה,

חזקו חברים!

מחלקת הדרכה

פרק א

-

בונים

קבוצה

תלות

תלות הדדית – האם החניכים שלי מתפקדים כקבוצה??

'אחד בשביל כולם, כולם בשביל אחד' (שלושת המוסקטרים, שם שם)

דברנו ביום עיון על כך שבקבוצה אתה חייב אותי ואני חייב אותך – אם מישהו מתפקד לא טוב הקבוצה לא תצליח, ולהיפך – ככל שהיחסים בתוך הקבוצה יותר הדוקים כך הקבוצה תצליח יותר.

דף אבחון

ננסה בדף הבא לבחון עד כמה הקבוצה שלי בסניף היא כזאת.

א. האם כל החניכים מתקשרים זה עם זה?

1. ברור, כולם חברים של כולם.
2. רובם מתקשרים עם כולם, יש כמה חריגים.
3. יש כמה חבורות, שלא מתקשרות בניהן.

ב. מה קורה כשלאחד החניכים יש קושי או שמחה?

1. כל החניכים מעורבים.
2. הקבוצה המצומצמת של החברים הקרובים יודעת ואכפת לה.
3. יש מצב שאף אחד לא ישים לב.

ג. במערכת היחסים בתוך הקבוצה יש:

1. הדדיות, כל אחד נותן ומקבל בהזדמנויות שונות.
2. יש את האלה שיותר נותנים, והאלה שיותר מקבלים.
3. אין מערכות יחסים כאלה.

ד. כשלחניך יש ביקורת על חניך אחר או על הקבוצה:

1. מנהלים שיח פתוח וכנה מתוך כבוד והקשבה.
2. מדברים על זה ורבים אחד עם השני.
3. הוא לא מעז להגיד לאף אחד או שהוא מדבר רק עם המדריך\ה.

ה. כמה חניכים יש לך?

1. בדיוק ____.
2. על הדף ____, בד"כ מגיעים ____.
3. אני לא נעול על זה, בדף קשר מלפני שנתיים היו ____.

ו. יש אצלי בקבוצה בטלנות קבוצתית (רק חלק מהחניכים פועלים עבור הקבוצה, למשל בחודש

ארגון)?

1. אין, כולם פועלים יחד

2. תלוי מתי ומה עושים

3. כן, חלק קטן מהקבוצה מתפקד עבור כולם

טוב. בדקתי. מה עכשיו?

מה צריך לעשות?

בשבת דיברנו על שלושה מרכיבים, הראשון שבהם הוא **תלות הדדית**. עכשיו אתה יודע איפה הקבוצה שלך נמצאת מחינת תלות, ועכשיו צריך לחזק אותה. הגדרת קבוצה היא: "**אוסף של 2 אנשים ויותר, שיש ביניהם תלות הדדית והם מקיימים יחסי גומלין סביב אותה תלות**". תלות הדדית היא תנאי ומרכיב יסודי בקבוצה, ומשמעותה היא שכל חבר בקבוצה זקוק לחבר השני ותלוי בו. מספיק חניך אחד בשביל להרוס קבוצה שלמה. כקבוצה, אנו תלויים זה בזה- קודם כל ברמה הטכנית. לדוגמא, אם בפעם הבאה שיהיו חזרות להופעה בחודש ארגון, רוב החניכים יבריזו, לא נוכל לקיים פעילות מסודרת ורוב ההפעלות שתכננו לעשות יתבטלו. אבל התלות הזו משמעותית הרבה יותר. כחבר בקבוצה, החניך צריך לדעת שמקבלים אותו כפי שהוא, שלא צוחקים על דברים שהוא אמר בקבוצה, שאם הוא יזדקק לעזרה יהיה מי שיעזור לו. כשהקבוצה איננה בנויה טוב, חניכים עלולים להיפגע. חניך שמרגיש שבקבוצה הוא צריך להעמיד פנים שהוא בעצם מישוה אחר, או כשמתמשים בדברים שהוא אמר בקבוצה נגדו, כשלועגים לו, משפילים אותו ולא תומכים בו כשהוא צריך- החניך בסופו של דבר יעזוב, כי התלות ההדדית בקבוצה פוגעת בו. כמדריכים, עלינו לדאוג שהתלות ההדדית תהיה לעזר ולא לרועץ. כלומר, תפקידנו לדאוג שכל חניך בקבוצה יבין שלמעשים שלו יש השלכה על החניכים האחרים ושגם הוא, בסופו של דבר, תלוי בהם וזקוק להם. יש לשים לב למקרים בהם רק חלק מהחניכים לוקחים חלק במשימות הקבוצתיות (במיוחד בחודש ארגון!), לעומת אחרים שלא יטריחו את עצמם למען הקבוצה (התנהגות כזאת נקראת "בטלנות קבוצתית"). כשבאופן קבוע אותם "בטלנים" אינם לוקחים חלק, יש להתייחס לכך, לפעמים בשיחה אישית, לפעמים ברמה הקבוצתית, ולא לאפשר למצב כזה להימשך.

איך עושים את זה?

- ✓ חשוב להשתמש בכל מיני מתודות ומשחקים שעובדים על שיתוף פעולה.
- ✓ כדאי לעשות משחקים כאלה גם באופן עקבי, אחת לשבועיים, ולהראות שכל שאנחנו מכירים וסומכים יותר אחד על השני בתוך הקבוצה, כך התפקוד הקבוצתי שלנו משתפר.
- ✓ אם החניכים בגיל המתאים, אחרי כל המשחקים האלה חשוב להעלות את נושא התלות למודעות ולפתוח סביב זה דיון. (קרה לכם שרק אתם עשיתם משהו וכל השאר התבטלו? האם זה קורה בקבוצה שלנו? למה? איך ניתן למנוע זאת? וכו')
- ✓ להפוך את כללי התלות לחלק מהחוויה הקבוצתית (ע"ע)

✓ חניך שמתנהג באופן שפוגע בקבוצה - נעיר לו שהוא פוגע בקבוצה (בקבוצה שלנו לא מתנהגים כך/ מי שרוצה להיות חלק ממנה צריך לקבל את הכללים וכד'), ולא בי או בפעולה שהכנתי.

✓ כשחניכים מסוימים משתלטים על משימה קבוצתית - להתערב ולאפשר לאחרים לקחת חלק, לבקש מהם לשתף חניכים נוספים.

✓ כשחניכים באופן קבוע לא משתתפים במשימה קבוצתית - נזכיר להם שזו הקבוצה שלהם, ושאם הם רוצים להיות חלק ממנה- הם צריכים להיות חלק מהכול, כולל משימות שלא נראות להם.

✓ לקראת כל מפגש לחזרות בחודש ארגון נמנה 'אחראי חזרות' שדואג שכולם מגיעים, ונחליף אותו מידי פעם.

✓ **כדאי להשתמש בקטעים ובמשחקים הבאים (הם נמצאים בבנק בפרק ד') :**

1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31,

32, 33, 34, 36, 38, 43, 44, 46, 50, 56, 57.

חיבור ושייכות!

האם החניכים שלי מרגישים שייכות לקבוצה??

דיברנו רבות בשבת על נושא השייכות: אחת המשמעותיות של קבוצה היא השייכות שחברי הקבוצה מרגישים אליה – שיש להם חבר'ה שקשורים אליהם, המהווים חלק מהם.

דף אבחון

בתור התחלה נסה לחשוב – האם לך עצמך יש קבוצת השתייכות כזאת (הגרעין בסניף, הצוות, הכיתה בישיבה \ אולפנה וכד')? מה המשמעות של הקבוצה הזו עבורך? בעזרת הדף הזה ננסה לבחון האם הקבוצה שלך מהווה משהו כזה גם עבור חניכיך היקרים.

א. האם החניכים מדברים על עצמם בלשון רבים ('אנחנו נכנסים לפעולה', 'יוצאים לפיצה' וכד')?

1. אף פעם לא, כל אחד לעצמו
2. יש כאלה שכן ויש כאלה שלא
3. כולם מדברים ככה כל הזמן

ב. הקבוצה עושה מוראל לעצמה?

1. בחיים לא
2. רק כשקבוצות אחרות או סניפים אחרים עושים
3. למרכזת כבר יש חור בראש מהם

ג. אם מחר תעזוב את ההדרכה – מה יקרה?

1. הקבוצה תתפרק
2. רק החבר'ה המרכזיים יישארו
3. לא ישתנה כלום, הקבוצה תמשיך לתפקד מעולה גם בלעדי

ד. אם תטיל עליהם לעשות משימה בעצמם, מה הסיכוי שהם יצליחו?

1. אין סיכוי בחיים
2. אם זה משימה פשוטה אז יש מצב
3. הם יעמדו בכל משימה שאתן להם

ה. הקבוצה קובעת דברים גם בלי שאתה מארגן אותם? (לשחק כדורגל, לצאת לפיצה וכו')

1. לא ממש, יש פעילויות רק כשאני מארגן אותם

2. פעם ב..

3. בטח, כל הזמן

ו. כשאומרים לך 'נחלים בנים/ בנות', מה עולה לך בראש?

1. אין משהו ייחודי לקבוצה שלי משאר הסניף.

2. אני מדמיין את החניכים שלי.

3. אני מחייך ונזכר בבדיחות פנימיות ומושגים משותפים.

טוב. בדקתי. מה עכשיו?

מה צריך לעשות?

המרכיב השני עליו דיברנו הוא **תחושת שייכות ונבחרות**. אם עברת על הדף, מן הסתם יש לך כעת מושג מה המצב של הקבוצה שלך בעניין. חשוב להבין שצורך מאוד בסיסי וחזק שקיים בכל בני האדם הוא להרגיש שייכים ואהובים, וכי יש בכל אחד מאתנו את הרצון להשתייך למשפחה, לתנועה, לקבוצה. השייכות למשהו גדול יותר נותנת לנו תחושה של חוזק, בטחון ויציבות. כשלאדם יש קבוצה שהוא מרגיש שייך אליה ורצוי בה – הוא יישאר חלק ממנה לאורך זמן.

כמדריכים, עלינו בראש ובראשונה להיות מודעים לצורך הזה (שקיים אגב, גם בך ובכל אחד!). בנוסף, עלינו לדאוג לכך שהקבוצה שלנו תהיה מקום נעים ובטוח לחניכים, שכל חניך ירגיש שייך, ירגיש שיש בו צורך, ירגיש שמכבדים ואוהבים אותו. דברים אלו לא קורים מעצמם, וישנם אמצעים שונים שניתן להיעזר בהם. מוראל ייחודי, חולצה, פעילויות קבוצתיות מגבשות-אלו הם אמצעים "טכניים" שמסייעים ביצירת תחושת שייכות. ברמה הגבוהה יותר, עלינו לדאוג לכך שלכל חניך יש תפקיד חיוני בקבוצה וכולם מודעים לו, שחניכים אינם פוגעים אחד בשני וגורמים לשני להרגיש דחוי, ובעיקר שהקבוצה היא משהו שחשוב לחניך. שנעים לו להיות בו ושהוא משמעותי לגביו.

איך עושים את זה?

- ✓ להרגיל את כל הקבוצה להשתמש במושגים של אנחנו (הצלחנו היום, היתה לנו פעולה טובה).
- ✓ יוצרים כלליים קבוצתיים, כך שלא כל אחד יכול להצטרף לקבוצה.
- ✓ לקיים טקס קבלה או חניכה של הקבוצה (השבעה/ א"ש לילה/ וכד')
- ✓ להשתמש בשפה פנימית של הקבוצה. להזכיר אירועים שקרו ולצחוק עליהם, להמציא הומור פנימי ובדיחות פנימיות, ובאופן כללי לייצר שפה מיוחדת לקבוצה.
- ✓ לחזק סממנים חיצוניים של שייכות – חולצה לקבוצה, מוראל ופעילות מיוחדת, קיר מיוחד וכד'.
- ✓ לחזק סממנים פנימיים של שייכות – דברים שאוהבים לעשות ביחד, שפה פנימית מיוחדת, לקיחת אחריות על פרויקט בסניף ולוודא שכולם מעורבים בו (במיוחד בחודש ארגון!).
- ✓ לעודד מפגשים חברתיים מחוץ לגבולות הסניף, ומדי פעם לא להגיע ולאפשר לקבוצה לבלות יחד בלעדיך.

✓ לתת בקבוצה זמן לדבר על דברים שקורים מחוץ לה (בית ספר/ משפחה/ לימודים/
תחביבים וכו')

✓ לתת לקבוצה משימות קבוצתיות שהם צריכים לעשות בלי המדריך, לקראת אירועים גדולים
או סתם ככה בשגרה.

✓ **כדאי להשתמש בקטעים ובמשחקים הבאים (הם נמצאים בבנק בפרק ד'):**

2, 5, 10, 11, 12, 13, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 29, 33, 34, 36, 38, 49, 57, 58.

תתי קבוצות

כמה קבוצות אני מדריך??

דברנו ביום עיון על המשמעות של תתי קבוצות בתוך הקבוצה. ננסה לבחון את מצב הקבוצה בתחום זה בעזרת השאלון הבא:

דף אבחון

א. כשאתה מחלק את הקבוצה לקבוצות, איך הם יתחלקו?

1. באופן אקראי לחלוטין
2. כל אחד הולך עם החברים הקבועים שלו
3. פעם כך ופעם כך

ב. בשביל מה החניכים באים לסניף?

1. בשביל המדריך
2. בשביל החבר'ה שלהם
3. בשביל הקבוצה

ג. האם כל אחד מהחניכים משתייך לתת קבוצה?

1. לכולם יש תת קבוצה
2. לחלק יש ולחלק אין
3. אין תתי קבוצות בקבוצה שלי

ד. כמה תתי קבוצות יש בקבוצה שלי?

1. אין
2. שתי קבוצות
3. יותר משתיים

ה. איזה תתי קבוצות יש?

ו. האם יש קשר בין תת קבוצה אחת לשנייה?

1. לא, יש להם קשר רק איתי
2. לחלק יש ולחלק אין
3. יש קשרים טובים ביניהם

טוב. בדקתי. מה עכשיו?

המרכיב השלישי עליו דיברנו הוא **תתי קבוצות**. אם נרצה או לא – בתוך רוב הקבוצות קיימות תתי קבוצות. בניגוד למה שנדמה לנו, זה לא בהכרח רע! זה משרת את הקבוצה ומקדם אותה, בתנאי שעושים את זה נכון. לשם כך צריכים להתקיים שני תנאים: **האחד**, כל תתי הקבוצות רואים את עצמם חלק מהקבוצה המקורית הגדולה. **השני**, אין חניך בודד שלא משתייך לתת קבוצה. אם שני התנאים אינם מתקיימים – תתי הקבוצות עלולות לפגוע בקבוצה המקורית ולהרוס אותה. כשיש למשל שלישיה של חניכים בתוך הקבוצה, שיש להם בדיחות פנימיות והם מסתובבים יחד – זה בסדר. אבל אם הם מפסיקים להגיע בגלל הקבוצה, ומתחילים להגיע בגלל תת הקבוצה או כשיש משימה קבוצתית הם לא משתתפים, וכשכולם נכנסים לתפילה הם משחנ"שים בחוץ – הם מוציאים את עצמם מהקבוצה ופוגעים בה. אם במהלך העבודה על הקיר הם מכניסים סימן או כיתוב ש'שייך' רק להם – זוגם בעיה.. במצב כזה צריך לדבר איתם על העניין ולהסביר להם שאנו מעוניינים בהם בתוך הקבוצה, עם כל המשתמע מכך. כמו כן, כשיש חניך שנשאר בודד ללא תת קבוצה, כשלכל האחרים יש תתי קבוצות, אותו חניך ימצא את דרכו מחוץ לקבוצה הראשית – כיוון שהוא מרגיש אבוד ולא שייך. במקרה כזה יש לפעול בשני מישורים במקביל: מצד אחד – לדבר עם החניך ולעודד אותו להיפתח ולרכוש חברים בקבוצה. מצד שני – לפעול לגיבוש הקבוצה, לחלק משימות לקבוצות קטנות ולשדך אותו לתת קבוצה פוטנציאלית עבורו.

- ✓ לדאוג שלכל חניך יש תת קבוצה אליה הוא משתייך
- ✓ לשים לב שתת הקבוצה לא מחליפה את קבוצת האם. (שימו לב, הדבר נכון ביחס לתת קבוצה בתוך הקבוצה, לקבוצה ביחס לסניף, ולסניף ביחס לתנועה!)
- ✓ לא לאפשר "אמבוש", חרם וירידות פוגעות על חניכים. להפסיק את הפעילות באמצע, ובמצבים קיצוניים לכנס את החניכים לישיבה מיוחדת בנושא, לקחת את "יוזמי החרם" לשיחה ומנגד לבחון את החלק והאחריות של הצד המוחרם ולטפל גם בו.
- ✓ לזהות תפקידים בקבוצה (המתנדב, המוביל, המורעל, הספורטאי, הזמר, הבדרן וכו' }ע"ע תפקידים בקבוצה}), לאפשר לכל חניך להביא את הכישרון שלו לידי ביטוי בצורה שמקדמת את הקבוצה ולא להיפך.
- ✓ לקרוא לדברים בשמם (למשל להסביר שדווקא חיים נבחר להרים יום ספורט כי הוא מומחה לענייני ספורט) וכך לאפשר לחניכים האחרים להכיר בכוחות של האחר.
- ✓ **כדאי להשתמש בקטעים ובמשחקים הבאים (הם נמצאים בבנק בפרק ד')**:

1,5,7,10,17,18,26,27,29,32,35,37,38,51,53,55,57,58,59

פרק ב

-

מוציאים

עליו חוזרה

חזרה!

או האם יש תיאום ציפיות?!

דברנו על מהו חזרה, ואמרנו שזוהי בעצם המסגרת הבלתי כתובה של הכללים ההתנהגותיים שלנו בתוך הקבוצה וקבלתם על ידי הקבוצה.

דף אבחון

א. האם ברור לחניכים מה מותר ומה אסור?

1. בטח. הכל כתוב בדף שנתתי להם.
2. יש כמה דברים לא ברורים, אבל הרוב מוסכם על כולם.
3. ממש לא....

ב. האם לחניכים ברור שיש לציית לכללים?

1. כן, זה חלק מהמסגרת של לבוא לסניף.
2. כן, עד שזה נוגע למשהו שהם באמת רוצים לעשות...
3. לא, אני כל פעם רב איתם על זה מחדש...

ג. כאשר חניך עובר את הגבול, מי מעיר לו?

1. שאר החניכים
2. אני
3. אף אחד

ד. כמה זמן לוקח להתחיל פעולה?

1. שלוש דקות מאז שהחלטתי שאני רוצה להתחיל
2. בערך חמש-עשר דקות.
3. אי אפשר לדעת, תלוי במצב הרוח שלהם

ה. האם החניכים מרגישים שהמסגרת נגדם?

1. לא. הם בחרו מה הכללים.
2. לא נגדם, אבל בטח לא בעדם...
3. כן, אבל אחרת היה תהו ובהו בסניף...

ו. האם ברור לך מה חניכים שלך רוצים ממך?

1. כן שאלתי אותם והבהרתי להם במה אצליח לעמוד ובמה לא.
2. כן, אבל אלה ציפיות מוגזמות. אין סיכוי שמישהו בעולם יוכל לעמוד בהן!
3. האמת, שלא....

טוב. בדקתי. מה עכשיו?

מה צריך לעשות?

חוזה היא מילה מאיימת. היא לא עושה חשק להשתמש בה... אז למה אנחנו מכניסים אותה לתנועה?! משום שאם נשים לב, בין כל קבוצה של אנשים ישנו חוזה לא כתוב של כללי התנהגות. לכל חברה יש קודים של התנהגות המאפיינים את אותה חברה. וכן, כך גם בקבוצה שלך.

לכן, לא חייבים להשתמש במילה הזו מול החניכים, אפשר למצוא המון חלופות (תיאום ציפיות/ כללי קבוצה/ אחריות קבוצתית/ משה/ ועוד היד נטויה) – אבל חובה להתייחס לעצם העניין של החוזה הפנימי שיש בקבוצה.

אי שביעות רצון, מתחים, כעס, הפרעות הן דברים מוכרים לנו גם בכיתה, גם בבית, וכן, גם בקבוצה. באחוז מאוד גדול מהמקרים הדבר נובע מכך שיש פער בין מה שמצפים ממני, לבין מה שאני מוכן לתת. (לדוגמא – המדריך מצפה שכל החניכים יהיו בשקט למשך שעה, אבל החניכים באו כדי לעשות כיף וזה מעצבן להיות בשקט = פער). מטרת החוזה היא לצמצם את הפערים הללו, ולדאוג לכך שלכולם ברור מה מותר, אסור, מה מצפים ומה לא.

כמדריכים עלינו לדאוג שהחניכים שלנו יודעים מה אני מצפה מהם, לדעת מה הם מצפים ממני, ולהסכים ביחד על כך שמבצעים את זה. אנחנו חייבים לדאוג לכך שכל חניך יודע מה צריך לעשות, וגם מסכים לכללים הללו. זה לא צריך להפחיד אותנו המילה הסכמה. כמובן, שלנו כמדריכים יש את הזכות לומר (ויש לומר זאת בעדינות אך בבירור...) שמהו מההצעות של החניכים לא מקובלת עלינו, שיש לנו נקודה חשובה שעליה אני לא מוכן לוותר (לדוגמא לא לאחר) ולייצר הסכמה של כל הקבוצה על כללי החוזה. חודש ארגון הוא זמן מעולה לשבת עם הקבוצה ולגבש ביחד כללים והסכמות לקראת חודש ארגון ובכלל על ההתנהלות בקבוצה גם בשגרה.

איך עושים את זה?

- ✓ פותחים דיון סביב השאלה הזו – מה הכללים שאנחנו רוצים שהקבוצה שלנו תתנהל לפיהם. כדאי להפוך את זה ל'אירוע' – ללכת למקום מיוחד, לעשות עם זה איזה אוכל שווה, לעשות הכנה לקבוצה בשבוע שלפני, לחלק הזמנות, ובכללי ליצור אווירה מיוחדת סביב זה.
- ✓ רושמים את כל מה שהתקבל על לוח גדול, ומצלמים לכולם שלכל אחד יהיה בכיס. אם עושים את זה באופן "מגניב" זה סימן ההיכר של הקבוצה/ זה מה שמייחד אותנו.
- ✓ באים לקראת החניכים במשהו – ומקיימים מין סחר – מכר: אני מוכן לבוא לקראתכם בכך שהפעולות יהיו יותר מעניינות, אבל חשוב לי ש...
- ✓ מציבים מראש את הנקודות שחשובות לך (לי יש שריטה ב...) ומסבירים שעליהם אין דיון...

✓ אומרים מראש שיש כללים של הסניף אותם לא ניתן לשנות, אך יש דברים שחשוב שנחליט על הקבוצה שלנו.

✓ לאחר שהחלטנו מה "הכללים" מבקשים מהקבוצה להחליט/ להציע מה עושים אם מישהו לא עומד בכללים. כך הופכים את הבעיה לבעיה של הקבוצה, ולא של המדריך.

✓ **כדאי להשתמש בקטעים ובמשחקים הבאים (הם נמצאים בבנק בפרק ד'):**

14,15,18,22,23,24,25,27,30,31,32,35,36,38,39,40,41,42,43,44,47,48,52,54,56,62

יישום חוזה

או האם מישהו יכול ליישם את זה?!

דברנו על מהו חוזה ובדקנו גם אם הוא קיים. אבל כמו בכל חוזה, צריך גם לדעת לאכוף אותו.. נראה איפה אנחנו עומדים:

דף אבחון

א. האם קרה לך שהערת לחניך והוא לא הקשיב לך?

1. לא. אף פעם לא.

2. זה קורה מידי פעם, אבל לא יותר מידי.

3. קרה? קורה כל יומיים...

ב. האם אתה עומד בציפיות שיש לחניכים שלך ממך?

1. ברור. אחרת איך בכלל הם יקשיבו לי?!

2. כמעט תמיד, אבל יש דברים שאני קצת מחפף.

3. סליחה? הם חניכים שלי או שאני חניך שלהם?!

ג. כאשר חניך עובר את הגבול, מי מעיר לו?

1. שאר החניכים

2. אני

3. אף אחד

ד. אם יש איחורים מהזמן בו קבעתם להיפגש?

1. לא, החניכים יודעים שמי שמאחר פוגע בכל השאר.

2. יש איחורים אבל לא עצבני.

3. אני בדרך כלל מגיע שעה אחרי מה שקבענו....

ה. מה קורה אם מישהו מאחר?

1. הוא ישלח למישהו הודעה, ואחר כך יתנצל בפני כולם. פדיחות לאחר, לא?

2. הוא יבקש רשות להיכנס, והלק מהקבוצה תעיר לו בעדינות....

3. הוא פשוט ייכנס כאילו שום דבר לא קרה.

טוב. בדקתי. מה עכשיו?

מה צריך לעשות?

ראינו מהו חוזה. הבנו מה מצבנו, ואנו מקווים שגם הגדרנו עם הקבוצה שלנו חוזה (או כל מילה אחרת שקראנו לזה). אבל לא פחות חשוב מחוזה ואולי יותר חשוב, הוא איך אנחנו מיישמים ואוכפים אותו. חוזה שלא נאכף לא שווה כלום, ורק יוצר יותר תסכול. לכן חייבים לדאוג שהכללים לא רק ידועים, אלא גם קורמים עור וגידים וכך הקבוצה (וגם אני!) מתנהגים.

כמדריכים זה אומר שצריך לפעמים להעיר. אבל אם מעירים במקום הנכון, ועומדים על כך, אנחנו לאט לאט אבל בעקביות יוצרים נורמות קבוצתיות, הדברים מתחילים להיות ברורים, והקבוצה מתארגנת לפי הכללים שהצבנו. לפעמים זה לא נעים, לפעמים צריך גם להוציא מישהו, או להגיד לו לא להיכנס באמצע, דבר שגורם לו להפסיד. אבל אם לא נעמוד על הכללים, הבלגן מהר מאוד יחזור, והחוזה ילך לאבדון... לפעמים לוקח זמן עד שחוזה מוטמע באופן מלא, לוקח זמן עד שכולם קולטים את העניין. חשוב להתמיד ולא להתייאש, כי זה יישא פרי בסוף. זה משתלם. חודש ארגון מזמן לנו הרבה הזדמנויות לבחון מה מצבו של החוזה שלנו ולדאוג יחד עם הקבוצה שהכללים אכן מתקיימים.

איך עושים את זה?

- ✓ צריך לזכור את הדבר הכי חשוב: חוזה הוא מסגרת, ורק מסגרת. מטרתו היא לאפשר לדבר האמיתי להתרחש – שתהיה פעולה מוצלחת, שתיווצר קבוצה איכותית! בשביל זה צריך לעמוד על כך שיש מה להכניס לתוך המסגרת...
- ✓ שואלים את הקבוצה מה קורה אם מישהו לא עומד בחוזה, ודואגים לכך שהקבוצה תהיה זאת שתעיר לו.
- ✓ אם הקבוצה לא העירה, וראינו שחניך עבר על ה"כללים" נעיר לו מיד, בפני כל הקבוצה. לא נעלים עין או ננסה להחליק.
- ✓ לאחר מכן נעלה דיון בקבוצה על כך, למה הדבר קורה, ולמה אנחנו לא מעירים... הרי סיכמנו, לא!?
- ✓ נמציא סימן מיוחד של הקבוצה שמזכיר לכל אחד מהחברים בה את הכללים. כך גם ניצור קוד פנימי (ע"ע שייכות) גם נעיר בצורה נעימה, וגם לא נגזול זמן של הערה ישירה.
- ✓ נקריא בכל חודש / תחילת פעולה על החוזה, ונזכיר אותו לכולם בהזדמנויות חשובות.
- ✓ כשנעיר נדבר על כך שהדבר פוגע (בקבוצה, לא בי!), ועל כך שסיכמנו את הדברים.

✓ נזכור שהיכולת שלנו לאכוף משמעות וצורת התנהגות נובעת רק מכך שהקבוצה רוצה שתהיה משמעת. לכן חשוב להזכיר את זה כל הזמן....

✓ אם יש חדר קבוע \ מקום התכנסות של הקבוצה, נכין שלט יפה עם הכללים שהחלטנו עליהם ונתלה אותם לתזכורת.

✓ **כדאי להשתמש בקטעים ובמשחקים הבאים (הם נמצאים בבנק בפרק ד'):**

9,15,19,20,21,23,24,30,31,33,34,35,36,39,42,47,49,51,57,60

פרק ג

-

מתודות

הדרך להכין פעולה!

הפרק הזה עוסק במשהו שלא נגענו בו ביום עיון – העברת מסר באמצעות התשתית שמספקת לנו הקבוצה. קבוצה חזקה היא תשתית מצוינת להעברת המסר. אם יש קבוצה טובה, הרבה יותר קל להעביר מסרים ולהגיע יחד איתה לתובנות נכונות. אבל יותר מזה, הקבוצה היא לא רק אמצעי למסר. אם יש לנו קבוצה טובה, אזי נבנתה בחניכים שלנו הכרה של כלל, הם למדו לייצר שיתופי פעולה, להקשיב ולהתנסות בצורה שבה. מה שננסה ללמוד כאן הוא איך להשתמש בקבוצה שבנינו כאמצעי להעברת מסר שחשוב לנו להעביר. בשביל זה, בכל פעולה שנרצה להעביר נזהה את הקונפליקט, את ההתלבטות. את הקונפליקט הזה נעביר לעולם הקבוצה ונחווה אותו בפעולה. לאחר מכן נעבד את מה שחווינו, ובשלב הבא נחזיר את הקונפליקט לנושא שעליו אנחנו רוצים לדבר. כך בטבלה – שימו לב לשלבים השונים בטבלה, ולדוגמאות השונות. לאחר מכן נסו בעצמכם עם נושא שחשוב לכם.

על מנת לבנות פעולה, עלינו לבחור נושא ולשים לב לנקודות הבאות:

- ✓ האם המתודה מציפה את הקושי עליו אתה רוצה לדבר?
- ✓ לדאוג שמדברים על מה שקרה, ומספרים חוויות
- ✓ אנחנו מעלים את הנושא האמיתי רק בסוף, על מנת למנוע התנגדות מודעת או לא מודעת, "אנחנו כרגע רק משחקים...."
- ✓ לבדוק שהמתודה משתמשת ביחסים בתוך הקבוצה, במתחים, ובדינמיקות השונות.

עולם קטן - איך הופכים רעיון לקבוצה						
למלא בעצמך!	התנסות עצמית	קללות	תפילה	סירוב פקודה	השלב:	
	בוחרים נושא	החניכים מקללים	הקושי בשגרה של התפילה	סירוב פקודה	בחירת הנושא	א
	מנסים לזהות מהי הדילמה הקיימת ביחס אליו	באיזה אופן אני רוצה שנדבר בקבוצה	האם עדיפה תפילה ספונטנית או קבועה?	גבולות הציות- עד מתי נציית?	זיהוי והגדרת קונפליקט- התלבטות	ב
	מחפשים פעילות בקבוצה המעלה את אותה התלבטות	נייצר מצב של צעקות ושיח לא נעים בתוך הקבוצה	נייצר מצב של שיגרה, וספונטניות, וננתח אותו.	נייצר מצב בו ישנו ציות "בעייתי" בקבוצה	העברתו לעולם הקבוצה	ג
	מנתחים את מה שקרה ומעלים את ההתלבטות שברקע	איך חשת כשצעקו עלייך? למה? מה גורם לנו להרגיש טוב?	מה היתרונות של כל צד? מה יותר כיף? למה אני יותר מתחבר?	האם הרגשת לא נעים? למה ציית? וכו'	ניתוח הפעילות יחד עם הקבוצה	ד
?	מעלים את הנושא ומיישמים את הדברים שעלו עליו	איך היית רוצה שיראה השיח בקבוצה? מה הקללות עושות לנו?	בתפילה, מה אני מעדיף? איך בכל זאת מתמודדים? למה התפילה כזו?	נקיים דיון על סירוב פקודה	החזרת הקונפליקט לעולם האמיתי	ה

מקורות

1. ישנם חלקים בתפילה שלא אומרים בלי נוכחות של ציבור. (מניין אנשים) לא אומרים ביחיד את הקטעים הכתובים בארמית וחלק מהתפילות של קדושה. עניין התפילה בציבור לעומת התפילה ביחיד נגזר מאברהם אבינו בסיפור עם סדום- "אולי ימצאון שם עשרה ויאמר לא אשחית בעבור העשרה" (בראשית י"ח, ל"ב).

הקב"ה רצה להחריב את סדום ואברהם מבקש ממנו שלא יחריב בתנאי שיהיו עשרה צדיקים. אנחנו מוצאים פה את הכוח שיש דווקא בקבוצה (מניין) ולא ביחיד. להגן על עיר שלמה מתוך כוח של קדושה ועוצמה של מספר אנשים שמתפללים ביחד כשבעצם כל אחד מתכוון בחלקים מסויימים בתפילה, וכשהיא עולה לשמיים היא תפילה שלמה וזו ייחודה. (הרב מלמד)

2. "ואת אשתו לקחת לך לאשה", "לקוחין יש לך בה. דאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן כל היוצא למלחמת בית כותב (ספר) כריתות לאשתו."

האומות, שמטרת היותן היא חומרית, והנן מצוירות בעין אגודת שותפים לצרכי קניינים אהובים או נדרשים להן, אצלן תהיה אהבת האומה בכללה רק אז מבוססת, כשתהיה תמיד חוזרת אל הפרטים, אל הטבת מצב המשפחה היחידה שלשם הטבתה התאגדה האומה. כשם שחיות מדבריות הבודדות בטבען מתקבצות לפעמים לרגלי צרה משותפת או למחזה רווח של טרף משותף. ע"כ, אימוץ הזכרת המשפחה ואיגודה לפי מצבן הן, הוא ראוי להיות ממכשירי זריזות הקרב. ע"כ היו הנשים באות במלחמה ומשותפת עם הבעלים.

לא כאלה חלק יעקב, שתכלית מציאות האומה, מצד צורתה, מצד נשמתה ואורח חייה, בשביל קדושתה ורוח ד' השפוך עליה. זהו האוצר היותר יקר מכל חמדה, זהו החפץ העליון של כל יחיד באומה ושל כל הכלל כולו, זהו הנותן עז ועטרה להויית המשפחה עצמה בצביונה המקודש הישראלי. ע"כ, בבא התור לעבוד לטובת האומה בכללה, אז כשרגא בטיהרא (כאור בצרהיים) תבטל אהבת המשפחה, לבל תחלל את עז אהבת האומה.

היציאה למלחמה לא הייתה ע"פ חשבון של הצלחת הפרט, שחשב שכשישוב מן המלחמה יהיה מוצלח ומאושר. לא, הוא צייר בעצמו כאילו התייאש מן החיים הפרטיים, והולך הוא בשמחה ע"מ למות מות גיבורים וקדושים במלחמת ד' לרומם קרן לעמו, ע"כ כותב גט כריתות לאשתו לייאש את

לבבו בכל האפשרי מקשר משפחה ומהרעיון הפרטי התלוי בו, בהיותו דורך מהלך של רעיון יותר כללי ויותר עליון, מהלך עבודת הקודש של העם כולו. " (עין אי'ה שבת ב' (עמ' 56)

הרב קוק מסביר שישנו הבדל מהותי בין עמ"י לאומות העולם. אומות העולם הן קבוצה רק במובן הטכני ורק לטובת צרכים אישיים. לכן כשהכלל מתנגש עם הפרט- הכלל מאבד ממשמעותו. בעמ"י, לעומת זאת, הכלל הוא תוכן, שליחות, תפקיד משותף, כל אחד הוא חוליה בשרשרת. כל אחד עושה משהו כדי שעמ"י כולו כקבוצה יגיע לייעודו.

לכן במלחמה של אומות העולם- מזכירים ללוחמים את משפחותיהם, כי הם נלחמים רק בשביל המשפחה. בעמ"י המלחמה היא כללית- למען המטרה המשותפת ולכן "שוכחים" את המשפחה. שוכחים אינטרסים אישיים כי האינטרס הכללי הוא החשוב. לכן בעמ"י הפרט "בטל" לעומת הכלל כמו אור בצהריים.

3. "...וצריכה ארץ ישראל להיות בנויה וכל ישראל יושבים עליה מסודרים בכל סדריהם, מקדש ומלכות, כהונה ונבואה, שופטים ושוטרים וכל תכסיסיהם, אז חיה היא תורה שבע"פ בכל זיו תפארתה, פורחת ומעלה ניצה ומתחברת לתורה שבכתב בכל שעור קומתה. בגלות נפרדו התאומים, נתעלתה תורה שבכתב למרומי קדושה וירדה תורה שבע"פ בעומק תחתיות..." (אורות התורה, פרק א')

4. היחידים השייכים לקהילה משלימים אלו את אלו. בכל אדם יש משהו מיוחד במינו, נדיר, שאינו ידוע לאחרים, לכל אחד יש משהו מיוחד לומר, צבע מיוחד להוסיף לקשת הצבעים הקהילתית. לפיכך, כאשר מצטרף האדם הבודד לקהילה, הוא מוסיף משהו חדש, הוא תורם משהו ששום אדם אחר לא יכול לתרום, הוא מעשיר את הקהילה, אין לו תחליף! היהדות מאז ומתמיד ראתה את היחיד כאילו הוא עולם קטן ובשל אותה המיוחדות מתכנסים בני האדם ביחד, ומשלימים אלו את אלו ומושגת אחדות.. (מדברי הרב קוק זצ"ל)

5. אמר ר' אלעזר אמר ר' חנינא תלמידי-חכמים מרבים שלום בעולם, שנאמר וכל בניך למודי ד' ורב שלום בניך, אל תקרי בניך אלא בוניך. יש טועים שחושבים, שהשלום העולמי לא יבנה כי-אם ע"י צביון אחד בדעות ותכונות, וא"כ כשרואים ת"ח חוקרים בחכמה ודעת תורה, וע"י המחקר מתרבים הצדדים והשיטות, חושבים שבזה הם גורמים למחלוקת והפך השלום. ובאמת אינו כן, כי השלום האמתי אי אפשר שיבוא לעולם כי-אם דווקא ע"י הערך של ריבוי השלום. הריבוי של השלום

הוא, שיתראו כל הצדדים וכל השיטות, ויתבררו איך כולם יש להם מקום, כל אחד לפי ערכו, מקומו ועניו. ואדרבא גם העניינים הנראים כמיותרים או כסותרים, יראו כשמתגלה אמיתת החכמה לכל צדדיה, שרק ע"י קיבוץ כל החלקים וכל הפרטים, וכל הדעות הנראות שונות, וכל המקצעות החלוקים, דווקא על ידם יראה אור האמת והצדק, ודעת ד' יראתו ואהבתו, ואור תורת אמת. על-כן תלמידי חכמים מרבים שלום, כי במה שהם מרחיבים ומבארים ומילדים דברי חכמה חדשים, בפנים מפנים שונים, שיש בהם ריבוי וחילוק עניינים, בזה הם מרבים שלום, שנאמר וכל בניך למודי ד'... (עולת ראי"ה ח"א)

6. מעלת המניין - עשרה מישראל שעוסקים בתורה או בתפילה - שכונה שורה עמהם, שנאמר (תהלים פב, א): "אלוהים נצב בעדת א-ל". ואמנם גם כשאחד מישראל מתפלל או לומד השכינה שורה עימו, אלא שיש מדרגות בזה, והמדרגה הגבוהה היא כאשר עשרה מישראל עוסקים בדבר שבקדושה, שאז הקדושה מתגלה בעולם (ע' ברכות ו, א). ועל פי זה תקנו חכמים, שכל הדברים שבקדושה יאמרו במניין של עשרה. בין הדברים שבקדושה הם: חזרת הש"ץ, ברכת כהנים, ברכו, קדיש וקריאת התורה (מגילה כג, ב).

ואמרו חכמים שהתפילה שאדם מתפלל עם הציבור מתקבלת, שנאמר (תהלים נ"ה, י"ט): "פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי". ואפילו אם לא כווננו כל כך בתפילתם, אין הקב"ה מואס בתפילתם של רבים (ברכות ח, א). ואף שכל תפילה שנאמרת בעשרה חשובה יותר ומתקבלת, עיקר התפילה בציבור הוא שעשרה מישראל יתפללו ביחד תפילת שמונה עשרה. נמצא אם כן שיש שתי מעלות במניין: האחת, במניין אפשר לומר את כל אותם דברים שבקדושה שתקנו חכמים לומר במניין; השנייה, בזכות המניין התפילה מתקבלת. (הרב אליעזר מלמד, הלכות מניין)

7. "רבי חנינא בן תרדיון אומר: שנים שיושבין ויש ביניהם דברי תורה, שכינה ביניהם, שנאמר: (מלאכי, ג', ט"ז): 'אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו, ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו'" (משנה אבות ג', ב').

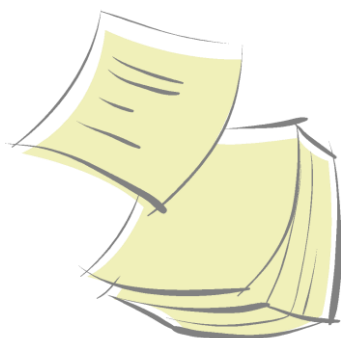

"מדוע הפסוק מאריך ומרבה כל כך בשבחם של הלומדים תורה בחברותא? בנוהג שבעולם, כאשר שניים לומדים בצוותא, כל אחד חפץ להשמיע בפני חברו את מה שבפיו ובדעתו. ואילו בפסוק במלאכי נאמר: "אז נדברו" – לשון נפעל, הווי אומר, שכל אחד נידבר עם השני. הלומדים בצוותא מפרים זה את זה במחשבה, וכל מה שהוא מדבר עם רעהו, זה פרי הפרייתו הרחנית של זולתו עליו". (ר' אריה ליון)

8. "רבי חלפתא איש כפר חנניה אומר, עשרה שהיו יושבין ועוסקין בתורה--שכינה עימחן, שנאמר "אלוהים, ניצב בעדת אל" (תהילים פ"ב, א'). ומניין שאפילו חמישה, שנאמר "ואגודתו על ארץ יסדה" (עמוס ט', ו'). ומניין שאפילו שלושה, שנאמר "בקרב אלוהים, ישפוט" (תהילים פ"ב, א'). ומניין שאפילו שניים, שנאמר "אז נדברו יראי ה', איש אל רעהו" (מלאכי ג', ט"ז). ומניין שאפילו אחד, שנאמר "בכל המקום אשר אזכיר את שמי, אבוא אליך ובירכתיך". (משנה אבות ג', ז')

אך יתבונן נא האדם כי לאשר ייתן – יאהב. וגם יהיה לו חלק בו, וידבק אליו כאמור. ואז יבין ויבחין כי זה אשר זר נחשב לו הוא רק מאשר טרם נתן לו, ועוד לא היטיב עימו. אם נא יתחיל להיטיב את כל אשר ימצא, כי אז ירגיש אשר כולם המה קרוביו, כולם אהוביו. כי בכלם יש לו חלק ובכולם התפשטה עצמותו. (הרב דסלר / מכתב מאליהו)

קטעים

9. פעם, לפני שנים רבות, יצאה לה ספינה מאחת הארצות. ספינה ענקית, מלאה באוצרות, יפה ומרהיבה מכל הבחינות. ובאחד החדרים נוסע מעוצבן החליט בחדרו לעשות בלאגן, קדח לו חורים בכל הקירות והרעיד את כל הסיפון ללא בעיות. הנוסעים האחרים נעשו מודאגים וניסו לשכנעו להפסיק בקידוחים. אך הוא האמין שכל אחד לעצמו- ומה שהוא עושה זה רק עניינו לאט לאט חדרו המים לספינה, ובתוך כמה שעות היתה כבר בריכה. לאחר מספר ימים נעלמו האנשים והספינה המרהיבה במצולות שקעה.

כמו מנצח שעולה על במה
והתזמורת מולו מכוונת כלים
עוד מעט תשרור פה דממה
וכולם יחכו לשמוע את הצלילים
כל נגן וכליו בידיו
פורט על מיתר, מניף את הקשת
זה תלוי בהם עכשיו
אם תהיה זו מנגינה יפה או מזויפת
כולם צריכים לנגן יחד מנגינה אחת
וביחד הם ישמיעו קונצרט נהדר
כי המנצח אינו יכול לעשות זאת לבד

התזמורת היא המנגנת עכשיו
כמו המנצח גם אנחנו עכשיו
צריכים הבנה שיתוף ועזרה
ואם נעבוד כולנו יחדיו
נגיע למנגינה מושלמת!

כולנו באותה ספינה
שוקעים באותם גלים
כולנו באותה סערה
קשורים באותם גלים
אם תטבע - נטבע כולנו
אם תציל אותה ננצל גם אנו
אם הוא ימעד - תמעד גם אתה

לכן הגש לו יד ותעזור לעצמך
כי כולנו באותה ספינה
לכן שמור על פיסת הספינה של עצמך
עזור לחברך על פיסתו שלו לשמור
כי אם יפרצו המים, הם יטביעו את כולנו,
גם אותך! ולא משנה אצל מי החור.

10. אב אחד עמד למות ולפני מיתתו אסף את כל בניו. לכל אחד מהם הביא בתורו קיסם וביקש מהם שישברו אותו, כולם עשו זאת בהצלחה וללא כל בעיה. אח"כ נתן האב לכל אחד מבניו קבוצת קיסמים וביקש מהם לשבור את הקבוצה הזו, אך אף אחד מהם לא הצליח. אמר להם אביהם: כמו הקיסמים, אם תהיו מפורדים, כל דבר, אפילו הדבר הקטן ביותר, יוכל לשבור אתכם. אך אם תהיו מאוחדים ומלוכדים יחדיו, תמיד אף אחד ושום דבר לא יוכל להפריד או לשבור אתכם.

11. חסר גלגל אני גלגל - אף פעם לא אשכח את תשובתו של טרומפלדור. לי נתן את תשובתו בחדר מואר אור קלוש אי שם בפינה נידחת בצ'לסי. אולם העם היהודי קיבל את תשובתו בהרי ארץ ישראל ועמקיה, ולא ישכח אותה לעולם. הוא גולל לפני את הרעיון הפשוט והנשגב של "החלוציות". "חלוץ" פירושו צועד בראש, במובן הרבה יותר רחב מ-"פועל". לנו יהיו דרושים אנשים המוכנים "לכל", לכל מה שתדרוש ארץ ישראל ל"פועל" יש אינטרסים משלו, אולם אנו צריכים להקים דור שלא יהיו לו אינטרסים, מטיל ברזל, מתכת שאפשר יהיה לחשל ממנה כל מה שיש בו צורך בשביל המכונה בלאומית. חסר גלגל - אני גלגל. חסר מסמר, בורג, גלגל תנופה? קחו אותי. צריך לחפור באדמה? אני חורש. צריך לירות? - אני חייל. משטרה? רופא? עורכי דין? מורים? שואבי מים? בבקשה אני עושה הכל! אני אהיה הטהורה של שירות. מוכן לכל. אני קשור בדבר! אני יודע רק ציווי אחד: לבנות! (מזיכרונות ז'בוטינסקי, על טרומפלדור).

12. "אני זוכר את עצמי בגילאים אלו, בתקופות מסוימות בטרם נכנסתי להדרכה, ניצב כרבים אחרים בפני השאלה האם לעזוב את הסניף. באופן טבעי, היו תקופות קצרות שהוא פשוט הפסיק לעניין אותי. היום, במבט לאחור, אני יודע למה עזבתי. בתוך תוכי עמדו שנים של השקעה בסניף שבנו את אהבתי אליו למרות שבאותם רגעים הפעילות בסניף לא עניינה אותי, וגם המדריך לא משך את ליבי, לא יכולתי לזרוק אחרי גבי שנים של הגעה עם כחול לבן ועניבה, של צריחת מורל, של השקעה בפינה גם כשאין כוח, של ישיבה ושמיעת פעולות גם כשממש לא בא לי. הרגשתי, באופן טבעי, שהסניף הוא אני, ואיני יכול לעזבו - פשוט השקעתי בו כבר יותר מדי. האדם מגיע לאהבה אמיתית רק בעקבות הקרבה ונתינה." (איתן פינקלשטיין).

13. מאמין אני שרק כוח מגובש ומלוכד יהיה מסוגל ומוכשר למלא את יעודה ההיסטורי הנעלה של אומה זו, רק כוח כזה יצליח לדחות כל אויב ומתנקש, למלא את דבר הנביא: "כל כלי יוצר עליך לא יצלח." (ישעיהו נ"ד, יז'). (הנשיא יצחק בן צבי)

14. פקודה בגשם - מראה הסוללה הפרוסה לפניו היה רע למדי. התותחים ספק שקועים בתוך שלולית, לידם אוהלי סיירים ספוגי מים מכוסים בקרעי ניילון. מטר דק ומטריד ירד ללא הפוגה, זה כבר היום השלישי. המכונות חנו דבוקות לצלעי הגבעה כעדים אילמים למאמץ שהושקע יומיים, לחפור את העמדות בתוך הבוץ הטובעני. רב סמל יהודה ידע שלפני 10 דק' נתנה פקודה מפי מפקד האוגדה: "להעביר את התותחים לוואדי מקביל. כיוון כללי דרום, ולא פחות מאלף ומאתיים מטר. זאת מכיוון שהעמדה משבשת את מערך הכוחות." מפקד האוגדה כבר רחוק מכאן. "משבשת את המערך", "ואדי מקביל", "אלף מתאיים מטר, אלף מאתיים מטר" - קטעי הפקודה שרצו במוחו של רב סמל יהודה היו ברורים מאוד. אלף ומתאיים מטר בסה"כ - מצחיק ממש. הרי המכונות אינן יכולות כלל לזוז. להן אין שרשראות. בלילה שעבר התגייסו כל החבר'ה ודחפו את התותח של מוישה חמישה מטרים במשך חצי שעה תחת גשם. יוסקה, מפקד הסוללה, רצה למעשה להספיק שלושים וחמישה מטרים, אך זה היה כבר בלתי אפשרי והוא הפטיר: "בסדר בחורים, נסתפק בזה-המג"ד יבין". החבר'ה רובצים באוהלי סיירים ומנסים לתפוס חמימות תחת השמיכות הלחות. רב סמל יהודה יכול להרגיש את החמימות הזאת בעומדו בגשם בחוץ. הוא נזכר בוויכוח ששמע לפנות בוקר בין אברמיקו לבין מפקד השמירה: "אני לא קם, אפילו אם תביא הנה את הרמטכ"ל עצמו! אל תגיד לי בית סוהר - בית סוהר זה בית הבראה - יבש שם ויש אוכל חם!". רב סמל יהודה חזר אל אוהל הפיקוד. מפקד הסוללה גמגם בצידו של מכשיר הקשר, שני קצינים אחרים לגמו נוזל כהה דמוי קפה, אותו בישל דודו הקשר. רב סמל יהודה ניער קלות את מפקד הסוללה. "מה הבעיות?" שאל יוסקה. "אין לי לב להוציא את החבר'ה מהאוהלים, הם גם לא יקומו. תראה איך זה נראה שם בחוץ". "תגיד להם שזו פקודה ממפקד האוגדה, אנחנו לא אשמים" - התערב אחד מהסגנים הצעירים. "לך תגיד להם אתה, הלא בעל דרגות קצין אתה" - ענה לו רב סמל יהודה. "אתה מכיר אותם, תאיים עליהם בתלונה - והם יקומו כמו אריות" - ניסה את כוחו הסגן השני. רב סמל יהודה סיפר בקצרה על שיחת הלילה בין אברמיקו ובין מפקד השמירה. מפקד הסוללה הקשיב לוויכוח. הוא קם, לקח את שמיכתו ופנה אל הסגנים והרס"ל: בואו, נוציא את התותחים, החבר'ה יבואו לעזור. "רב סמל יהודה, תביא ארבע טוריות וחבלים!" שלושת הקצינים והרס"ל ניגשו אל התותח והחלו לחפור. סמל מוישה

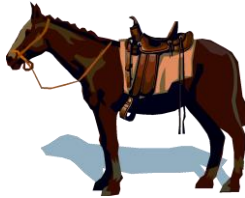
היה הראשון להוציא את ראשו מהאוהל בתמיהה: "הי! מה קורה?" "תביא את החבר'ה- ענה לו הרס"ל - צריך לעזור". מפתחי אוהלי הסיירים הנמוכים הופיעו ראשים, אחריהם הגופות: אחד אחרי השני יצאו החבר'ה והחלו להזיז את תותחי הסוללה. סמל עוזי הביט סביב וצעק: "השתגעתם?? לא הספיק לכם אתמול? חמישה מטרים בקושי הצלחנו להזיז, וגם זה בסופו של דבר התברר כפקודה מיותרת. עוד נחטוף דלקת ראות בגלל השטויות האלה." "עזוב אותך, עוזי, הפטיר אליו דוד, "נדחוף ביחד ומה שנצליח נצליח". "כמה?" שאל עוזי. "אלף ומאתיים מטר", ענה רב סמל יהודה בשקט. "אתה צוחק עליי!" אמר עוזי, ספק צוחק ספק בוכה. "אני חוזר לשמיכה הרטובה שלי, זה עדיף מהשטויות האלה". "אנחנו זקוקים לכל יד!" אמר לו דוד. עוזי נכנס לאוהל והיריעה נטרקה אחריו והתיזה מים לכל עבר. החבר'ה הביטו אחד על השני בתסכול. "הערב תהיה הפוגה, יש לי הרגשה. אנחנו נמצא משהו לצלות על האש", ניסה מפקד הסוללה לנחם. "על גופתי המתה שעוזי יקבל, ולו פירור!" אמר דוד בחיך.

15. זהו סיפור על עגלה וסוסים:

פעם היתה עגלה גדולה ויפה אליה היו רתומים סוסים רבים אשר משכו בעמל. למרות קשיי הדרך, לא נרתעו הסוסים והם משכו בעמל ובהתלהבות. מדי פעם עזבו סוסים אחדים בגלל המאמץ הקשה, אך הנותרים המשיכו בעמלם. יום אחד חשב אחד הסוסים שהוא כבר עשה מספיק ומוטב שיעלה לזמן מה על העגלה, וכך עשה. "כמה טוב להיות למעלה"- חשב הסוס בליבו. "הם בוודאי לא ירגישו בחסרוני"- אך הוא טעה. חבריו הרגישו ועוד איך! בעצם הוא רצה לחזור למטה אבל היה כל כך טוב למעלה וחבריו לא התלוננו. ראה חברו של הסוס שהוא לא חוזר, החליט גם הוא לעלות למעלה על מנת לבדוק מה קרה. "רק לכמה דקות"- צעק לעבר חבריו המושכים... וגם הוא נשאר למעלה, כמה טוב היה למעלה. יותר ויותר סוסים עזבו את קבוצת המושכים. חלק גילה שלמעלה נוח יותר, חלק הלך למשוך בעגלות אחרות, חלק חשב שלמשוך בעגלה זה לא עסק ושככה אי אפשר להתקדם בחיים ופנה לעיסוקים אחרים. מצב הסוסים המושכים היה נואש, הם לא הצליחו לקדם יותר את עגלתם. הם החליטו לפנות לכל אותם סוסים שהתפזרו על מנת שכולם ביחד יניעו את עגלתם. ענה להם אחד הסוסים שישב למעלה: "הייתי רוצה, אך אין לי כוח". שני טען: "אם השלישי ירד גם אני ירד".

אמר השלישי: "למה דווקא אני? הרי לכם הרבה סוסים אשר מזמן לא רואים אותם כאן".
פנו לסוס אשר בקרקס והוא אמר להם: "אי אפשר - בלעדי יתמוטט הקרקס, אני מאוד חיוני כאן".
לכל סוס היתה סיבה שלא לחזור ולמשוך בעגלה הכבדה.

הסוף לא איחר לבוא - יום אחד קרסה העגלה תחת משקלה הכבד, יותר מדי סוסים היו למעלה,
מעט מדי היו למטה!
(מריו ב', ברור חיל)

16. כדי לקלוע לסל - צריך לכוון?! (פט ריילי)

הכתורות של עיתוני הספורט זעקו למחרת: "זה היה מג'יק!" אבל בעצם זה לא היה מעשה קסמים, זה היה ארווין המגשים את חלומו ומוכיח שאדם אחד יכול לחולל הבדל. יום אחד, בקיץ 1980 אמרתי לארווין שבמרוצת יותר מעשרים שנה שבהן אני משחק ומאמן כדורסל, מעולם לא ראיתי חבילה מושלמת כזאת של כישורים נהדרים משולבים ביחס נפלא. שאלתי אותו "דוגרי" מדוע אתה כמו שאתה? מדוע אתה נותן הכל? ארווין סיפר לי על מה שהיה לו כשהיה ילד קטן ושיחק בליגת הנערים בלסינג המזרחית משיגן. בתחילת העונה לקח אותו המאמן הצידה ואמר לו: "אתה הגדול מכולם, אתה השחקן הכי טוב, אתה צריך לקלוע כל הזמן". הוא עשה מה שאמרו לו, מכיוון שהיה מחונן כל כך היה קולע כל משחק את רוב הנקודות והקבוצה שלו ניצחה שוב ושוב. אבל כשהסתכל סביבו ברגע הניצחון בתקווה שמישהו ישיב לו בחיוך רחב כמו שלו, נראו לו כל חברי קבוצתו אומללים מאוד. הם הרגישו כמו אפסים, תכנית המשחק של המאמן הביאה ניצחונות אבל ניפצה כליל את תחושת ההצלחה והמשמעת של הקבוצה. ארווין לא רצה שזה יהיה ככה, זה תקע טריז בינו לבין חבריו. הוא החליט אפוא לשנות את הסגנון שלו, במקום לקלוע את כל הנקודות היה מושך אליו את המגינים ואז מוסר לכל מי שהיה חופשי. חוסר האנוכיות שלו שיפר את הכישורים של השחקנים האחרים. הוא עזר להם להתנסות באותה הנאה פעילה ומדבקת מן המשחק כפי שהוא נהנה תמיד ואז תהיה המוטיבציה שלהם הטובה ביותר. הקבוצה היתה חווה ניצחון ותחושת הצלחה בעת ובעונה אחת. ואז החלה באמת נסיקתם של ה"לייקרס" לתהילה כשמג'יק ג'ונסון היה רק נער.

זה הצליח אז וזה הצליח גם כשהוא היה בן עשרים. האליפות של הלייקרס ב 1980 לא היתה רק ניצחון גדול, אלא הצעד הראשון בייסודה של שושלת. היא החלה את ההתקדמות שלה בתום לב, והכל החל באדם אחד.

ומה איתך? החיים שלך? העסק שלך? השכונה שלך? האם אתה מג'יק ג'ונסון או קתי סניד המסוגל לחולל את ההבדל? האם יש לך אומץ לשים בצד את האגו שלך ואת המאבקים הרכושניים למען טובת הכלל כפי שהם עשו ב-NBA? הם האמינו בעוצמתו של תום לב, ואתה יכול להאמין? ומה בקשר לקבוצות שבחייך? האם הגיע הזמן לבדיקה כללית? האם אתה חולה במחלת ה"אני"?

הקושי הגדול ביותר לחבר בקבוצה הוא להקריב. כל כך קל להיות אנוכי בסביבה של קבוצה, לשחק בשביל עצמך. אתה עלול להיות מאוד פגיע אם תסיר את קליפת המגן שלך ותאמר

"זה מה שאני, ואני הולך להיפתח ולתת לך את עצמי", אבל זה בדיוק מה שאתה צריך לעשות. הקרבה מרצון היא פרדוקס גדול, אתה נותן משהו הקיים בהווה המיידי: נוחות, קלות, הכרה, תגמול מהיר, למען משהו טוב יותר בעתיד: הלב העולה על גדותיו ותחושה שעשית משהו שנחשב. בלי הקרבה כזו, לעולם לא תדע מהו הפוטנציאל של הקבוצה שלך, או שלך...

משחקים

חבלים

17. משיכת חבל היא פעולה קלאסית, מתחלקים לשתי קבוצות, או למספר קבוצות בעלות מס' חברים זהה, ומבצעים תחרות/ אליפות במשיכת חבל.

18. קפיצה בחבל פעילות קלאסית: שניים מגלגלים והשאר קופצים בפנים. אפשר לבצע בהמון וריאציות: קפיצה בזוגות/ על רגל אחת/ במהירות מוגברת/ בחיקוי של התנועה שעשה הקופץ הראשון וכד'.

19. מעבר חישוק לעבור דרך חישוק (כולם מחזיקים ידיים וצריכים להעביר חישוק דרך כולם בלי לעזוב ידיים. אפשר יותר מחישוק אחד ובכיוונים נגדיים.

20. מעגל הכוח כל המשתתפים מחזיקים ידיים במעגל. עליהם להסתובב מבלי להתנתק, תוך שהם מושכים כלפי חוץ וצריכים לגרום לאחד המשתתפים לגעת בעומד במרכז המעגל. אחד המשתתפים צריך לצאת מתוך מעגל-חומה-אנושי שעושים לו חבריו, או להיכנס אל מעגל חומה. אפשר לעשות בכמה אופנים:

1. כל חברי הקבוצה מחזיקים חבל מתוח בניהם וצריכים להתיישב ולקום כאחד, בהינתן להם הוראה.

2. כל חברי הקב' מחזיקים חבל וצריכים להישען אחורה ביחד ולחזור למצב הראשוני.

3. לצאת \ להיכנס ממעגל חומה אנושי

4. כל הקבוצה מותחת חבל במעגל. מתנדב צריך ללכת על החבל בלי ליפול ובלי לדרוך על שאר הקבוצה

5. כ"א מחזיק את החבל בנקודה מסוימת. עיני כל הקבוצה מכוסות. צריך להסתדר לפי צורה מסוימת. (שיפורים – אפשר למנות מנהיג, לעשות התייעצויות וכד').

21. מרוץ מכשולים זוגי – כל זוג קשור אחד לשני ברגליים וצריכים לעבור מכשולים בחדר (ספסל, חבל מתוח, כיסאות וכד')

22. חילזון – הקבוצה מייצבת סנדה העומדת במרכז של חבל המתעגל על הקרקע בצורת חילזון. מהסנדה נמתחים חבלים אשר כל משתתף מחזיק בקצהו של אחד מהם. על הקבוצה להוליך את הסנדה בתוך מבוך החילזון, מבלי שתיגע בו ועד לסיום המבוך.

23. קורה / חבל הקבוצה צריכה לעבור מעל קורה מוגבהת מבלי לגעת בקורה מבלי להזיזה. מי שעבר כבר יכול לחזור אחורה.

כיסאות

24. צפיפות אוכלוסין – כל הקבוצה עומדת על כיסאות והולכת לכיוון מסוים, המנחה מוציא מידי

פעם כיסא אחד החוצה והמטרה היא להישאר על הכיסאות כמה שיותר זמן.

25. שיטפון – הפצצה: כמו ים יבשה – בשיטפון עולים על הכיסא, בהפצצה מתכופפים מתחת

לכיסא

26. היפ הופ - שמים את הכיסאות במעגל, כל חניך מחזיק את הכיסא שלו בזווית בצורה כזו

שאם החניך יעזוב את הכיסא, הכיסא ייפול. כשהמדריך אומר היפ הוא פונה לימין ותופס את

הכיסא מימינו לפני שהוא נופל, כשהמדריך אומר הופ הוא זז לצד שמאל ותופס את הכיסא

השמאלי כשהמדריך אומר היפ הופ החניך מסתובב או מוחא כף ותופס את הכיסא. מי שלא

מצליח לעשות את זה יוצא מהמשחק.

27. לחצות את האוורסט: שתי קבוצות, אחת בכל צד. כל קבוצה צריכה לעבור לצד השני בלי

לרדת מהכיסא, הקבוצה שעוברת ראשונה מנצחת.

28. כסאות מוזיקליים - שמים כסאות הפוכים אחד מהשני, ושמים כיסא אחד פחות ממספר

החניכים. משמיעים מוזיקה, וכשהמוזיקה מפסיקה החניכים יושבים על הכיסא. מי שאין לו

כיסא יוצא, ומוציאים כיסא אחד, וכך הלאה... מי שנשאר אחרון מנצח.

29. תפוס את הכיסא – הקבוצה יושבת במעגל על כיסאות ויש כיסא אחד ריק. מתנדב אחד

עומד באמצע במעגל וצריך לנסות לשבת על הכיסא הריק. החניכים צריכים לעבור מכיסא

לכיסא במהירות ולא לתת לזה שבאמצע להצליח לשבת בכיסא. אם הוא מצליח, זה שגרם

לכך שישב הוא זה שצריך לנסות להתיישב בכיסא עכשיו.

30. הרוח נושבת - לוקחים מתנדב שיעמוד באמצע ויכריז הרוח נושבת לכיוון ..... לפי מה שהוא

אמר החניכים שיש להם את זה צריכים למצוא להם כיסא אחר לשבת עליו וגם זה שהכריז

מי שלא מצליח למצוא כיסא יוצא מהמשחק. אפשר לשאול למי שיש נעליים/סנדלים למי

שיש חולצה אדומה למי שיש משקפיים וכו'.

משחקי דינמיקה ולחץ קבוצתי

משחקים מצוינים להצפת היחסים בתוך הקבוצה, חיזוקם ומציאת נקודות החוזק של הקבוצה והנקודות לשיפור.

31. פסיכולוג מוציאים מישהו החוצה, ומחליטים על הפרעה אישיותית שיש לקבוצה. עליו לגלות מה היא הבעיה של הקבוצה.
32. משחק המילים נותנים רשימה של מילים עם שמות חברי הקבוצה לכל אחד מהחניכים, כך שלכל חניך יש שם של אחד מחברי הקבוצה, ומילה שעליו לגרום לו להגיד. מי שמצליח לגרום לחניך לומר את המילה, זוכה בפתק של החניך השני, ועליו לגרום לעוד מישהו לומר את המילה. המנצח הוא מי שיש ברשותו הכי הרבה פתקים.
33. מאפיה מחלקים את חברי הקבוצה למאפיה (בערך שלושה אנשים, תלוי בגודל הקבוצה)) שוטרים (שניים, כנ"ל) ולאזרחים פשוטים, על ידי דפיקה אחת על הגב (פשוט) שתיים (שוטרים) ושלוש (מאפיה). מבקשים מכולם להוריד את הראש, ורק המאפיה קמה, ובוחרת את מי להרוג. מי שנהרג יוצא מהמשחק. לאחר מכן השוטרים קמים, ובאפשרותם להגן על אחד מהאזרחים. כשכולם קמים, מודיעים מי נהרג, ועל אזרחי העיר לנסות לגלות מי הוא המאפיה. את המשתתף אותו בחרו אזרחי העיר מוציאים להורג, ומפעיל המשחק מגלה לכולם אם הוא היה אזרח פשוט או מאפיה.
34. 'מי אני?' (אישיות) מוציאים מישהו החוצה, בוחרים אישיות מפורסמת, ועליו לגלות מי הוא על ידי שאלות כן ולא.
35. אמת או שקר כל אחד מהקבוצה מספר שני סיפורים, אחד אמת ואחד שקר ועל הקבוצה לגלות איזה מהסיפורים אמיתי ואיזה שקרי.
36. חוקיות מוציאים מישהו החוצה, והקבוצה מתחילה להתנהג בחוקיות מסוימות, (לענות את על כל התשובות בתשובה המתחילה באות א', לא להזיז את יד ימין וכהנה וכהנה) עליו לגלות מי היא החוקיות.
37. רוצח בוחרים רוצח בלא שהקבוצה תדע. עליו לקרוץ לחברי הקבוצה. כל מי שהרוצח קרץ אליו - נהרג. על חברי הקבוצה לגלות מי הוא הרוצח.

משחקים אחרים

38. שבע בום הקבוצה מתחילה לספור לפי סדר הישיבה במעגל. כל פעם שמגיעים למספר שבע, או לאחת מכפולותיו (7, 14, 17 ... 70, 71 וכו') מי שתורו צריך לומר בום, ולא את המספר. מי שאומר את המספר, נפסל. המנצח הוא מי שנשאר אחרון.

39. עשר עשר בא על הקבוצה לספור עד 10 בלי ששניים אומרים אותו מספר ביחד, אסור לספור לפי סדר מסויים.

40. משחק המטאטא – מטאטא באמצע, קוראים בשם של מישהו וצריך לתפוס המטאטא – אם נופל עליו לעשות משימה או לספר פאדיחה.

41. משחק המלפפון – הקבוצה עומדת במעגל צפוף כשבידיה מלפפון, אחד המשתתפים עומד באמצע המעגל. מטרת הקבוצה היא לאכול את המלפפון בלי שהמשתתף שבאמצע יגלה איפה המלפפון נמצא.

42. פינוקיו שמי -

43. מלך התנועות – אחד המשתתפים יוצא החוצה. שאר המשתתפים בוחרים אחד מהם שיהיה מלך התנועות. מלך התנועות עושה תנועה וכולם עושים אחריו, תוך כדי המשחק המלך מחליף תנועה וכולם מחקים אותו. המשתתף שיצא החוצה צריך לגלות מיהו מלך התנועות.

44. 21 (קוף באמצע) – הקבוצה צריכה להתמסר 21 פעמים בלי שהמשתתף שנבחר להיות הקוף יתפוס את הכדור ובלי שהכדור יגע ברצפה.

45. זרם – הקבוצה יושבת במעגל כשידיהם בסיכול על הרצפה. מכה אחת על הרצפה ממשיכה את הזרם ימינה, שתי מכות על הרצפה ממשיכות את הזרם שמאלה. על המשתתפים להמשיך עם הזרם בלי להתבלבל.

46. פיו – הקבוצה עומדת בעיגול סביב אחד המשתתפים. השחקן שבאמצע צועק שם של מישהו מהקבוצה. אותו אחד צריך להתכופף ושני המשתתפים שבצדדים שלו צריכים 'לירות' אחד על השני 'פיו'. מי שנגמר לו האוויר אחרון הוא המנצח. אם זה שקראו בשמו לא התכופף בזמן הוא מפסיד.

47. המלך שוואנץ – הקבוצה יושבת בעיגול. אחד המשתתפים הוא 'המלך' והשני הוא 'שוואנץ'. המלך מתחיל במשחק: הוא קורא למשתתף אחד בשמו ומתחיל לספור במהירות 10,9,8... עד שהוא מגיע ל-0 המשתתף שקראו בשמו צריך לומר שם של מישהו אחר ולהתחיל לספור לאחור וכך הלאה. אסור לומר את השם של מי שיושב לידך ואת השם של מי שקרא לך. מי שמפסיד עובר למקום של השוואנץ וכולם זזים כיסא אחד ימינה. מעכשיו השמות נשארים לפי המקומות, כלומר אם בתחילת המשחק שלמה ישב בכיסא מסויים, כל מי שיושב באותו

כיסא עד סוף המשחק נקרא במשחק 'שלמה', וכך קוראים לו 'שלמה 10,9,8...! המטרה היא להגיע להיות המלך.

48. תפסוני

49. טלפון שבור – הראשון מתחיל ולוחש באוזן מילה מסובכת לזה שליידו שמעביר לבא אחריו וכך הלאה. האחרון אומר בקול את מה שהוא שמע ומגלים את ההפרש בין המילה המקורית למה שיצא בסוף.

50. הקדרים באים – כל הקבוצה עומדת בצד אחד והקדר עומד בצד השני. הקדר מכריז 'הקדרים באים!' ורץ לעבר שאר הקבוצה. שאר הקבוצה צריכה להגיע לצד השני מבלי להיתפס על ידי הקדר. מי שנתפס הופך להיות קדר בעצמו, עד שנשארים האחרונים שאינם קדרים.

51. פרה עיוורת – משתתף אחד הוא הפרה. הוא צריך לתפוס את שאר חברי הקבוצה בעיניים קשורות.

52. תופסת מסוגים שונים – (רגילה, עכברים, שערים, צבעים, גובה, כדורגל בלי כדור, וכו')

53. שני כלבים ועצם – שתי קבוצות, כל קבוצה עומדת בשורה. כל אחד בקבוצה מקבל מספר. המדריך עומד באמצע עם עצם (בגד, כדור וכד') וצועק מספר. שני המשתתפים (אחד מכל קבוצה) שלהם יש את המספר הזה צריכים לרוץ ולתפוס את העצם. מי שתופס ראשון צריך לרוץ חזרה לקבוצה שלו מבלי להיתפס על ידי המשתתף מהקבוצה השנייה.

54. מרוץ שליחים – תחרות ריצה בין שתי קבוצות, ברגע שאחד מסיים לרוץ זה שאחריו יוצא וכך הלאה, עד שכל חברי הקבוצה כבר רצו.

55. שבע צעדים – כל אחד בתורו צריך לעבור את המרחק הגדול ביותר בשבעה צעדים.

56. שלוש מקלות – מניחים על הרצפה שלושה מקלות וצריך לעבור בין כולם, כשאחרי כל אחד שקופץ המרחק ביניהם גדל.

57. סמוך עלי – מתחלקים לזוגות, בכל זוג אחד נופל אחורה בעיניים עצומות ולתת אמון בבן הזוג שלו שהוא יתפוס אותו כדי שלא ייפול על הרצפה.

טבלת התאמה של כל מתודה לנושאים השונים

יישום חוזה פער רצוי ומצוי	חוזה חוסר בהירות, ערפול	תתי קבוצות	שייכות	תלות	
		V		V	.1
			V	V	.2
					.3
				V	.4
		V	V	V	.5
				V	.6
		V		V	.7
					.8
V				V	.9
		V	V	V	.10
			V	V	.11
			V		.12
			V	V	.13
	V			V	.14
V	V			V	.15
				V	.16
		V	V		.17
	V	V			.18
V			V	V	.19
V			V	V	.20
V			V	V	.21
	V		V	V	.22
V	V		V	V	.23
V	V			V	.24
	V			V	.25
		V		V	.26
	V	V		V	.27
				V	.28
		V	V	V	.29
V	V				.30
V	V			V	.31
	V	V		V	.32
V			V	V	.33
V			V	V	.34
V	V	V			.35
V	V		V	V	.36

יישום חוזה פער רצוי ומצוי	חוזה חוסר בהירות, ערפול	תתי קבוצות	שייכות	תלות	
		V			.37
	V	V	V	V	.38
V	V				.39
	V				.40
	V				.41
V	V				.42
	V			V	.43
	V			V	.44
					.45
				V	.46
V	V				.47
	V				.48
V			V		.49
				V	.50
V		V			.51
	V				.52
		V			.53
	V				.54
		V			.55
	V			V	.56
V		V	V	V	.57

פרק ד

-

תוספות

מיוחדות...

כוחה של קבוצה "השלם שווה יותר מסך חלקיו"

מפזרים על הרצפה פרסומות למוצרים עבור הציבור החרדי. שואלים מהו ייחודן של הפרסומות האלו? מדוע שחברה גדולה תצא בקו ייצור מיוחד לציבור הדתי/ החרדי? קבוצה גדולה שדורשת תנאים מסויימים ומנצלת את הכוח של הכמות הגדולה שלה משיגה תוצאות. החברות הגדולות הבינו שאסור להתעלם מהכוח הזה. אולם אין זה סתם כוח, זהו כוח של צבור שיש לו מאפיינים. (וודאי שלא יעשו חולצות רק לבעלי עיניים כחולות...).

משחק הפרה – כל אחד מקבל פתק עם שני שמות של חיות (פרה ועוד חיה כלשהי, לכל אחד אחת). עומדים במעגל בידיים שלובות והמטרה היא להצליח לשבת. אומרים שם של חיה ומי שזה היה הפתק שלה מנסה להתיישב כשהשאר עומדים. כשנגיד "פרה" כולם יצליחו כי אין התנגדות.

מתנדבים שמתבקשים לבחור בין משימה אישית לקבוצתית, בדר"כ יעדיפו משימה קבוצתית, לתחושה של הביחד יש איזשהו כוח.

כוחם של שבטי ישראל
חלוקת דגלים לשניים עשר השבטים. מחלקים את החניכים לזוגות וכל זוג לומד כמה נקודות מרכזיות על השבט שלו. לאחר מכם יעבירו החניכים את המידע לכלל הקבוצה.

כל אחד מקבל דף שצריך לחלקו לשישה חלקים, על כל חלק הוא רושם את השם שלו, חותך, מקפל ושם במרכז. מערבבים את הכל וכל אחד לוקח שישה פתקים. לחניכים מותר להחליף פתקים ביניהם רק בעד הפתקים המקוריים שלהם. הראשון שמצליח לאסוף את ששת החלקים של הדף שלו מנצח.

סוף הדרך, חפש את המטמון או משחק אחר עם תחנות, כשהרעיון הוא להבליט את הכוח של החניכים כקבוצה. כדאי להשתמש בכישורים של חניכים במהלך המשחק או לתת לכל חניך חפץ או אביזר שיעזור בתחנה מסוימת.

"ואתה אנוש כערכי אלופי ומיודעי" (תהלים נ"ה פס' י"ד)

הלומד מחברו פרק אחד או הלכה אחת או פסוק אחד או דבור אחד או אפילו אות אחת, צריך לנהג בו כבוד, שכן מצינו בדוד מלך ישראל, שלא למד מאחיתופל אלא שני דברים בלבד, קראו רבו אלופו ומיודעו. שנאמר "ואתה אנוש כערכי אלופי ומיודעי". והלא דברים קל וחמר, ומה דוד מלך ישראל, שלא למד מאחיתופל אלא שני דברים בלבד, קראו רבו אלופו ומיודעו, הלומד מחברו פרק אחד או הלכה אחת או פסוק אחד או דבור אחד או אפילו אות אחת, על-אחת כמה וכמה שצריך לנהג בו כבוד. ואין כבוד אלא תורה, שנאמר "כבוד חכמים ינחלו, ותמימים ינחלו טוב". ואין טוב אלא תורה, שנאמר "כי לקח טוב נתתי לכם, תורתי על-תעזבו". (פרקי אבות. פרק ו' משנה ג).

דוד המלך מכבד את אחיתופל כיוון שלמד ממנו שני דברים קטנים. כמה אנחנו חייבים בכבוד כל אחד מחברינו? כמה אנחנו לומדים מכל אחד בלי לשים לב?

ישנם חלקים בתפילה שלא אומרים בלי נוכחות של ציבור. (מניין אנשים) לא אומרים ביחיד את הקטעים הכתובים בארמית וחלק מהתפילות של קדושה. עניין התפילה בציבור לעומת התפילה ביחיד נגזר מאברהם אבינו בסיפור עם סדום-

"... אולי ימצאון שם עשרה ויאמר לא אשחית בעבור העשרה." (בראשית י"ח, ל"ב)

הקב"ה רצה להחריב את סדום ואברהם מבקש ממנו שלא יחריב בתנאי שיהיו עשרה צדיקים. אנחנו מוצאים פה את הכוח שיש דווקא בקבוצה (מניין) ולא ביחיד. להגן על עיר שלמה מתוך כוח של קדושה ועוצמה של מספר אנשים שמתפללים ביחד כשבעצם כל אחד מתכוון בחלקים מסויימים בתפילה, וכשהיא עולה לשמיים היא תפילה שלמה וזו ייחודה.

מכאן אנו לומדים את הכוח שיש לציבור לקבוצה של אנשים על פני אדם יחיד ובודד בעוצמה ובשלמות כוח שאין לאדם יחיד באף אחת מתפילותיו.

יש לנו את הכוח לעשות שינוי במסגרת קבוצה, זהו כוח גדול שיש לו השפעה. למשל: אם מישהו יחליט שהוא אוסף את כל מקלות הארטיקים בשכונתו, זו פעולה של יחיד שלא תתפוס תאוצה או תהיה משמעותית בהכרח, אולם אם הקבוצה או כל הסניף יעשו את זה, זה ייקח הרבה פחות זמן ויהיה הרבה יותר מהנה.

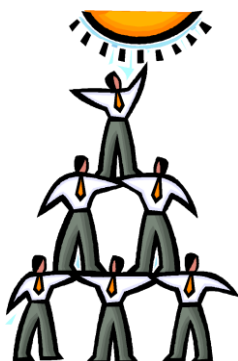
מהי קבוצה

מפזרים ציורים של מקבצים שונים של אנשים. החניכים מחלקים אותם לפי מה שנראה להם עונה להגדרה של "קבוצה" ומה שלא. (אנשים נוסעים באוטובוס ציבורי, משפחה שנוסעת לטיול, אנשים ששוכבים בבית חולים, תלמידים בכיתה וכו').

הרעיון הוא שלא כל מקבץ אנשים שנמצאים באותו מקום באותו זמן מהווה אוטומטית קבוצה ויכול ליהנות מהכוח שראינו בפעילויות הקודמות. לא מספיק המכנה המשותף הבסיסי (לכולנו יש עיניים ירוקות...) אלא צריך עוד מספר מרכיבים, ואלו שעושים את המשפחה שנוסעת לקבוצה ואת האוטובוס הציבורי לכמה אנשים שבמקרה יחד: מטרה משותפת, קשר בין חברי הקבוצה, חלוקת תפקידים, הסכמה וכו'.

כך גם כדי שאנחנו נהיה קבוצה לא מספיק שזה אותו שנתון, צריך אמירה, מטרה, שיתוף פעולה...

מחלקים ציורים של חפצים שונים, וכל אחד צריך בתורו להציג לפני הקבוצה את ציורו בלי להגיד את השם של החפץ.

נק' דיון:

- איך בחרתם לתאר את החפץ?
- למה תיארתם אותו לפי התפקיד שלו ולא לפי מראה החיצוני?
- אם החפץ לא ממלא את תפקידו הוא עדיין נקרא אותו חפץ?
- מה התכונות הכי חשובות ומשמעותיות ליצירה ותפקוד נכון של קבוצה?

שלושה משחקי כיסאות :

1. רגיל

2. עומדים במעגל ומחזיקים את הכיסאות בהטיה כשהידיים על המשענת. במחייאת כף אחת כל אחד עוזב את הכיסא שלו ותופס את הכיסא שמימינו ובשתי מחייאות כפיים - את הכיסא שמשמאלו. אם הכיסא נפל, החניך והכיסא יוצאים מהמשחק אבל לא מצמצמים את המרחק בין הכיסאות, המעגל נשאר באותו הקף גם כשמספר הכיסאות הולך וקטן.

3. כולם עומדים על הכיסאות ובכל פעם המנחה מוציא כיסא. המטרה של הקבוצה היא שכמה שיותר מחבריה יישארו על הכיסאות. גם אם מישהו נפל הקבוצה ממשיכה.

משלושת המשחקים למדים על תפקודה של הקבוצה. בשלושתם יש אנשים עם כסאות, אבל בראשון הם אחד נגד השני ולכן זו לא קבוצה ואין להם כוח. בשני, אם אחד החברים נפסל, זה פגע בכל השאר – בקבוצה יש הדדיות ותלות של אחד בשני, כישלון שלי משפיע על כל האחרים. ובשלישי היה תפקוד של קבוצה – מטרה משותפת, רגישות למה שקורה לאחרים, ויתור, סבלנות, עזרה, מודעות לבעיה שלי ולכוחות של האחרים וכו'.

"ואת אשתו לקחת לך לאשה", "ליקוחין יש לך בה. דאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן כל היוצא למלחמת בית כותב (ספר) כריתות לאשתו."

האומות, שמטרת והיותן היא חומרית, והנן מצוירות בעין אגודת שותפים לצרכי קניינים אהובים או נדרשים להן, אצלן תהיה אהבת האומה בכללה רק אז מבוססת, כשתהיה תמיד חוזרת אל הפרטים, אל הטבת מצב המשפחה היחידה שלשם הטבתה התאגדה האומה. כשם שחיות מדבריות הבודדות בטבען מתקבצות לפעמים לרגלי צרה משותפת או למחזה רווח של טרף משותף. ע"כ, אימוץ הזכרת המשפחה ואיגודה לפי מצבן הן, הוא ראוי להיות ממכשירי זריזות הקרב. ע"כ היו הנשים באות במלחמה ומשותפת עם הבעלים.

לא כאלה חלק יעקב, שתכלית מציאות האומה, מצד צורתה, מצד נשמתה ואורח חייה, בשביל קדושתה ורוח ד' השפוך עליה. זהו האוצר היותר יקר מכל חמדה, זהו החפץ העליון של כל יחיד באומה ושל כל הכלל כולו, זהו הנותן עז ועטרה להוויית המשפחה עצמה בצביונה המקודש הישראלי. ע"כ, בבא התור לעבוד לטובת האומה בכללה, אז כשרגא בטיהרא (כאור בצרהיים) תבטל אהבת המשפחה, לבל תחלל את עז אהבת האומה.

היציאה למלחמה לא הייתה ע"פ חשבון של הצלחת הפרט, שחשב שכשישוב מן המלחמה יהיה מוצלח ומאושר. לא, הוא צייר בעצמו כאילו התייאש מן החיים הפרטיים, והולך הוא בשמחה ע"מ למות מות גיבורים וקדושים במלחמת ד' לרומם קרן לעמו, ע"כ כותב גט כריתות לאשתו לייאש את לבבו בכל האפשרי מקשר משפחה ומהרעיון הפרטי התלוי בו, בהיותו דורך מהלך של רעיון יותר כללי ויותר עליון, מהלך עבודת הקודש של העם כולו.

עין אי"ה שבת ב' (עמ' 56)

הרב קוק מסביר שישנו הבדל מהותי בין עם ישראל לאומות העולם. אומות העולם דומות למשחק הכיסאות הראשון – הן קבוצה רק במובן הטכני ורק לטובת צרכים אישיים. לכן כשהכלל מתנגש עם

הפרט – הכלל מאבד ממשמעותו. בעם ישראל, לעומת זאת, הכלל הוא תוכן, שליחות, תפקיד משותף, כל אחד הוא חוליה בשרשרת (כמו שני משחקי הכיסאות האחרונים). כל אחד עושה משהו כדי שעם ישראל כולו כקבוצה יגיע לייעודו.

לכן במלחמה של אומות העולם – מזכירים ללוחמים את משפחותיהם, כי הם נלחמים רק בשביל המשפחה. בעם ישראל המלחמה היא כללית – למען המטרה המשותפת ולכן "שוכחים" את המשפחה. שוכחים אינטרסים אישיים כי האינטרס הכללי הוא החשוב. לכן בעם ישראל הפרט "בטל" לעומת הכלל כמו אור בצהריים.

עוד דוגמאות לקבוצות שהשיגו תוצאות בזכות העשייה שלהם כקבוצה: ה"פנתרים" השחורים" משכונת מוסררה שהפגינו ועשו רעש ובזכותם הוקמו משרדי רווחה במדינה. אנשי המחאה החברתית בשנת תשע"א (2011), אנשי המאבק למען החזרתו של גלעד שליט, ועוד.

“היחידים השייכים לקהילה משלימים אלו את אלו. בכל אדם יש משהו מיוחד במינו, נדיר, שאינו ידוע לאחרים, לכל אחד יש משהו מיוחד לומר, צבע מיוחד להוסיף לקשת הצבעים הקהילתית. לפיכך, כאשר מצטרף האדם הבודד לקהילה, הוא מוסיף משהו חדש, הוא תורם משהו ששום אדם אחר לא יכול לתרום, הוא מעשיר את הקהילה, אין לו תחליף! היהדות מאז ומתמיד ראתה את היחיד כאילו הוא עולם קטן ובשל אותה המיוחדות מתכנסים בני האדם ביחד, ומשלימים אלו את אלו ומושגת אחדות...”

תנועת הנוער התורני לאומי
הראשונה בישראל

